

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
5 Пж 6096/18
11.12.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Весне Тодоровић, председника већа, судије Ђорђа Јовановића и судије Љиљане Миловановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца „SUTR i RENT A CAR GRAND“ Предузетник Небојша Јовашевић из Чајетине-Златибор, Тржни центар бб, кога заступа пуномоћник Никола Живуловић, адвокат из Београда, ул. Бранкова бр. 18/2, против туженог ADDIKO BANK АД Београд, Булевар Михајла Пупина бр. 6, кога заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из Новог Сада, ул. Грчкошколска бр. 1, ради утврђења и стицања без основа, вредност предмета спора 985.196,44 динара, одлучујући о жалби тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Привредног суда у Београду П 5337/17 од 20.09.2018. године, у седници већа одржаној дана 11.12.2019. године, донео је следећу:

ПРЕСУДУ

I ОДБИЈАЈУ СЕ жалбе тужиоца и туженог као неосноване па се **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Привредног суда у Београду П 5337/17 од 20.09.2018. године.

II ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

III ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 5337/17 од 20.09.2018. године у ставу I изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је утврђено да одредба члана 1. став 2. Уговора о кредиту бр. Л 60-128/07 од 30.04.2007. године закљученог између тужиоца и правног претходника туженог, која прописује: „Обрачун дуговане главнице и камате се врши у швајцарским францима, а плаћање ових износа се врши у динарској противвредности швајцарског франка утврђеној применом продајног курса „Нуро Алре-Adria-Bank“ а.д. из Београда, на дан плаћања, док се обрачун накнаде, једнократна накнаде и свих плативих износа предвиђених овим уговором врши у швајцарским францима, а плаћање ових износа у динарској противвредности швајцарској франка утврђеној променом продајног курса „Нуро Алре-Adria-Bank“ а.д. из Београда на дан обрачуна накнаде“, ништава и да не производи правно дејство, што је тужени дужан да призна и трпи. У ставу II изреке обавезан је тужени да тужиоцу исплати износ од 715.317,42 динара са законском затезном каматом и то на износе и на периоде ближе означене у изреци побијане одлуке. У ставу III изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у коме тужилац тражио да се утврди да је одредба члана 15. став 3. Уговора о кредиту бр. Л 60-128/07 од 30.04.2007. године, закљученог између тужиоца и

правног претходника туженог, која прописује: „У случају превремене отплате, клијент је дужан да банци плати главницу кредита коју дугује на дан превремене отплате, камате које су доспеле до дана превремене отплате, као и накнаду у висини од 3% главнице коју дугује на дан превремене отплате“, ништав и да не производи правно дејство, као неоснован. У ставу IV изреке обавезан је тужени да тужиоцу исплати износ од 5.874,95 динара са законском затезном каматом почев од 26.09.2012. године до исплате. У ставу V изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у којем је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 264.004,07 динара са законском затезном каматом почев од 26.09.2012. године до исплате као неоснован. У ставу VI изреке обавезан је тужени да плати тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 121.826,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Благовременом и дозвољеном жалбом тужилац побија напред наведену пресуду у ставу III, V, и VI изреке пресуде због погрешне примене материјалног права са предлогом да другостепени суд преиначи првостепену пресуду у наведеним ставовима и усвоји тужбени захтев тужиоца у целости и обавезе туженог да сноси трошкове како првостепеног тако и другостепеног поступка. У образложењу жалбе тужилац наводи да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је одлучивао о потраживању тужиоца на име стицања без основа због наплате накнаде за превремену отплату кредита у висини од 3% од преостале главнице кредита. Тужилац наводи да је Закон о заштити корисника финансијских услуга ступио на правну снагу почев од 04.06.2011. године, а да је акт превремене отплате кредита наступио дана 26.09.2012. године те да чињеница да је Уговор о кредиту закључен 2007. године нема никакав значај, с обзиром да је акт превремене отплате кредита наступио након ступања на снагу Закона о заштити корисника финансијских услуга. Даље, тужилац наводи да је након ступања на снагу Закона о заштити корисника финансијских услуга којим је туженом забрањена наплата накнаде за превремену отплату, тужена ипак наплатила предметну накнаду знајући да је законом забрањено. Такође, тужилац наводи да је након ступања на снагу Закона о заштити корисника финансијских услуга, предметни уговор о кредиту анексиран и да је тужена банка била дужна да усклади своје пословање према одредбама Закона о заштити корисника финансијских услуга.

Благовременом и дозвољеном жалбом тужени побија напред наведену пресуду у ставовима I, II, IV и VI због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и одлуке о трошковима са предлогом да другостепени суд усвоји жалбу и преиначи првостепену пресуду тако што ће одбити тужбени захтев тужиоца у целости односно да се побијана пресуда у побијаном делу укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање. Тужени у жалби указује на битну повреду парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Тужени наводи у жалби да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је утврдио ништавост члана 1. став 2. Уговора о дугорочном кредиту, да првостепени суд није навео ни један принудни пропис којим је забрањено уговарање различитог курса при одобравању кредита и приликом враћања истог, да чињеница да је банка уговорила различите примене курса при одобравању кредита и при отплати кредита значи само да је банка уговором регулисала ко сноси трошкове разлике у курсу између курса по ком банка може набавити девизе на девизном тржиште и продајном курсу. Тужени наводи да наведено поступање банке не представља „богаћење“ банке на штету или терет корисника кредита, нити да доводи до неравноправности или повреде начела једнаке вредности узајамних давања већ служи искључиво спречавању настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал банке услед промене девизног курса.

У одговору на жалбу туженог, тужилац је оспорио жалбене наводе туженог и предложио да другостепени суд потврди пресуду у делу у коме је побија тужени.

Испитујући правилност и законитост првостепене пресуде у смислу члана 386. Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд налази да су жалбе тужиоца и туженог неосноване.

У поступку доношења првостепене пресуде није било битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Неосновани су жалбени наводи којима се указује на повреде одредаба члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Насупрот наводима жалбе, пресуда нема недостатака због којих се не може испитати, њена изрека је разумљива и не противречи сама себи и разлозима пресуде, садржи разлоге о битним чињеницама које нису у супротности са садржином исправа у списима и изведеним доказима.

Предмет тужбеног захтева је утврђење ништавости одредбе члана 1. став 2. Уговора о дугорочном кредиту бр. Л 60-128/07 од 30.04.2007. године, потраживање накнаде на име стицања без основа у износу од 715.317,42 динара, утврђење ништавости одредбе члана 15. став 3. Уговора о дугорочном кредиту бр. Л 60-128/07 од 30.04.2007. године као и потраживање накнаде на име стицања без основа у износу од 269.879,02 динара. Првостепени суд је утврдио да је тужилац у својству клијента био са правним претходником тужене банке у пословном односу по основу Уговора о дугорочном кредиту бр. Л 60-128/08 од 30.04.2007. године који је за предмет имао дугорочни кредит у износу од 370.000,00 CHF у динарској противвредности утврђеној применом куповног курса „Нуро Alpe-Adria-Bank“ а.д. на дан пуштања кредита у коришћење. Из садржине члана 1. став 2. уговора првостепени суд је утврдио да се обрачун дуговане главнице и камате врши у швајцарским францима, а плаћање ових износа се врши у динарској противвредности швајцарског франка утврђеним применом продајног курса „Нуро Alpe-Adria-Bank“ а.д. на дан плаћања, док се обрачун накнаде, једнократне накнаде и свих плативих износа предвиђених овим уговором врши у швајцарским францима, а плаћање ових износа у динарској противвредности швајцарског франка утврђеним применом продајног курса „Нуро Alpe-Adria-Bank“ а.д. на дан обрачуна накнаде. Првостепени суд је утврдио из садржине предметног уговора да је тужилац као клијент био дужан да дуговану главницу уплаћује у једнаким узастопним месечним ратама при чему прва рата доспева на наплату 30.06.2007. године, а последња 31.05.2014. године. Из садржине одредбе члана 15. став 3. предметног уговора о дугорочном кредиту првостепени суд је утврдио да је тужилац као клијент био дужан да банци плати главницу кредита коју дугује на дан превремене отплате, камате које су доспеле до дана превремене отплате, као и накнаду у висини од 3% главнице коју дугује на дан превремене отплате. Из садржине налаза и мишљења судског вештака економске финансијске струке АА од 22.03.2018. године првостепени суд је утврдио да је предметни кредит превремено отплаћен 26.09.2012. године и да током предметног периода банка није мењала иницијалну уговорену редовну каматну стопу од 6М CHF Libor + 6% и да нема разлике у ануитетима у CHF валути, да је банка кредит пуштала у течај по средњем курсу Народне банке Србије док је приликом наплате доспелих обавеза банка, у складу са уговором, примењивала продајни курс и да је на име разлике између два курса у периоду од 06.06.2007. године до 26.09.2012. године, банка наплатила тужиоцу укупно више 741.461,08 динара, односно 735.586,13 динара не укључујући провизију за превремену отплату. Првостепени суд је из налаза и мишљења судског вештака утврдио да је у складу са уговором банка на дан 26.09.2012. године тужиоцу наплатила износе од 2.775 CHF тј. 269.879,02 динара по

продајном курсу на исти дан, на име превремене отплате кредита (3% главнице коју дугује на дан превремене отплате).

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је утврдио да је тужбени захтев тужиоца делимично основан. Наиме, првостепени суд је утврдио да уговарање променљиве девизне клаузуле није противправно али да је слобода уговарања ограничена начелом савесности и поштења и начелом једнаке вредности узајамних давања. Првостепени суд је утврдио да није допуштена примена валутне клаузуле којом се омогућава стицање имовинске користи банке као даваоца кредита на терет корисника кредита и да се валутна клаузула може применити само у функцији очувања реалне тржишне вредности пласираних динарских средстава путем уговора о кредиту, а основни циљ уговарања валутне клаузуле у уговору о кредиту представља само очување стварне вредности износа динарске главнице, која се кориснику кредита ставља на располагање од стране банке као даваоца кредита. У конкретном случају, првостепени суд је утврдио да је тужени уговарањем различитих девизних курсева за своје обавезе и за обавезе корисника кредита, овде тужиоца нарушио циљ девизне клаузуле и то на штету тужиоца као корисника кредита. Првостепени суд је утврдио да је нарушено начело једнаке вредности узајамних давања, равноправности странака и да је уговарањем различитих курсева за девизну клаузулу тужени као јача уговорна страна наруши циљ девизне клаузуле и у том смислу да је за себе остварио недопуштени профит. Сагласно члану 46. став 2, члану 47, члану 203. став 1. и члану 105. став 1. Закона о облигационим односима, првостепени суд је утврдио да је тужбени захтев у делу у коме се тражи утврђење ништавости одредбе члана 1. став 2. Уговора о дугорочном кредиту бр. Л 60-128/08 од 30.04.2007. године ништав па је донео одлуку као у ставу I изреке побијане пресуде.

Првостепени суд је утврдио с обзиром да је одредба члана 1. став 2. Уговора о дугорочном кредиту Л 60-128/07 од 30.04.2007. године ништава, да је тужени дужан да тужиоцу врати оно што је по основу ништаве одредбе примио. Првостепени суд је утврдио да је тужени по основу те одредбе примио новчана средства у укупном износу од 741.461,08 динара, односно 735.586,13 динара не укључујући провизију за превремену отплату, али како је тужилац тражио мањи износ у односу на утврђен налазом вештака, односно тражио је тужбеним захтевом износ од 715.317,42 динара, то је у смислу одредбе члана 210. и 104. став 1. Закона о облигационим односима тужени дужан да их врати са каматом од дана плаћања у смислу одредбе члана 214. Закона о облигационим односима. Првостепени суд је одлучивао о истакнутом приговору застарелости предметног потраживања, али је утврдио да је исти неоснован, с обзиром да је тужба у овој правној ствари поднета 26.10.2017. године а да је месечне рате тужилац уплаћивао у периоду почев од маја 2007. године односно по прецизираном тужбеном захтеву почев од новембра 2007. године и да стога није протекао десетогодишњи рок застарелости потраживања.

Првостепени суд одлучујући о делу тужбеног захтева који се односи на утврђење ништавости одредбе члана 15. став 3. предметног уговора о кредиту, утврдио је да је исти неоснован. Првостепени суд је утврдио да је превремена отплата кредита регулисано у члану 36. Закона о заштити корисника финансијских услуга која предвиђа да корисник има право да било у ком моменту у потпуности или делимично изврши своје обавезе из уговора о кредиту, у ком случају има право на умањење укупне цене кредита за износ камате и трошкова за преостали период трајања тог уговора (превремена отплата). Првостепени суд је утврдио да се наведена одредба примењује на уговоре о кредиту који су закључени после почетка примене овог закона дана 05.12.2011. године, а да како је у конкретном случају предметни Уговор о дугорочном кредиту закључен 30.04.2007. године, да се на наведени проценат накнаде за

превремену отплату кредита не примењује Закон о заштиту корисника финансијских услуга. Првостепени суд је утврдио да уговорена накнада на име превремене отплате кредита у износу од 3% од главнице који клијент дугује на дан превремене отплате није у супротности са чланом 1065. Закона о облигационим односима и да уговарањем овакве накнаде банка се обезбеђује јер губи зараду у виду камате. Имајући у виду наведено првостепени суд је нашао да одредба члана 15. став 3. Уговора о дугорочном кредиту није ништава, па је одбио тужбени захтев тужиоца и за исплату износа од 264.004,07 динара на име превремене отплате кредита са законском затезном каматом почев од 26.09.2012. године до исплате, и донео одлуку као у ставу III и V изреке.

Међутим, првостепени суд је утврдио да је накнада за превремену отплату кредита такође наплаћена по продајном курсу банке, односно да је на штету тужиоца дошло до увећаног плаћања. Према налазу вештака 3% од главнице коју је дуговао тужилац на дан превремене отплате износи 269.879,02 динара по продајном курсу банке односно 264.004,07 динара по средњем курсу банке па је првостепени суд из истих разлога као код враћања износа наплаћених због разлика у курсу, обавезао туженог да врати тужиоцу разлику због курса по којима је плаћена наведена накнада а која износи 5.874,95 динара и одлучио као у ставу IV изреке.

Насупрот жалбеним наводима туженог, правилно је првостепени суд на утврђено чињенично стање применио материјално право када је усвојио тужбени захтев тужиоца као у ставовима I и II изреке ожалбене пресуде.

Међу парничним странкама није било спорно да су биле у пословном односу по основу уговора о дугорочном кредиту од 30.04.2007. године, на основу кога је тужилац био корисник кредита, нити је било спорно да је тужилац вратио кредит у целости дана 26.09.2012. године односно превремено. У конкретном случају, између парничних странака, што током поступка није било спорно, уговорена је валутна клаузула у смислу одредбе члана 395. Закона о облигационим односима, према којој норми, ако новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниј валути или злату, њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе. Тужени је одобрен кредит исплатио тужиоцу у динарима у износу који представља одређену противвредност швајцарског франка, што значи да је конституисана валутна клаузула са циљем очувања тржишне вредности одобреног и исплаћеног динарског износа кориснику кредита, па је тужилац поменути износ дужан да врати у динарској противвредности одређене вредности швајцарског франка.

Према одредби члана 1. Уговора о дугорочном кредиту, износ одобреног кредита је 370.000,00 швајцарских франка у динарској противвредности обрачунате по куповном курсу Народне банке Србије на дан пуштања кредита у коришћење, док је одредбом става 2. истог члана уговора уговорено да се обрачун дуговане главнице и камате врши у швајцарским францима, а плаћање ових износа се врши у динарској противвредности швајцарског франка утврђеној применом продајног курса „Нуро Алпе-Адрија-Банк“ а.д. из Београда, на дан плаћања, док се обрачун накнаде, једнократне накнаде и свих плативих износа предвиђених овим уговором врши у швајцарским францима, а плаћање ових износа у динарској противвредности швајцарског франка утврђеној променом продајног курса „Нуро Алпе-Адрија-Банк“ а.д. из Београда на дан обрачуна накнаде.

Имајући у виду наведено, а према налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке, кориснику кредита овде тужиоцу кредит је пуштен у тецај у динарској противвредности швајцарског франка од 370.000,00 CHF према средњем курсу швајцарског франка Народне банке Србије на дан исплате, па због тога тужени је једино могао да од тужиоца потражује, односно да врши наплату кредитних анuitета по средњем курсу, а не по продајном курсу на дан плаћања као вишем курсу

како је то уговорено чланом 1. став 2. предметног уговора јер је такво уговорање сурпотно начелу савесности и поштења и једнаке вредности узајамних давања.

Правилан је закључак из првостепене пресуде да су одредбе уговора о кредиту закљученог између странака којим се уговарају различити девизни курсеви за обавезе банке као даваоца кредита и тужиоца као корисника кредита ништаве и да не могу производити правно дејство. Ово са разлога што се валутна клаузула може применити само у функцији очувања реалне тржишне вредности пласираних динарских средстава путем уговора о кредиту, а њен основни циљ је само очување стварне вредности износа динарске главнице која се користи по кредиту стављеном на располагање од стране банке даваоца кредита. Такво уговарање валутне клаузуле правно је допуштено и њен основ је очување једнакости узајамних давања уговорних страна код уговора о кредиту, односно заштита даваоца кредита од евентуалних штетних последица нереалног пада курса динара или високе инфлације. Међутим, није дозвољена примена валутне клаузуле којом се омогућава стицање несразмерне имовинске користи банке као даваоца кредита на терет корисника кредита. Уговарањем различитих девизних курсева за обавезе банке односно корисника кредита нарушава се циљ девизне клаузуле на штету корисника кредита тиме што се нарушава начело једнаких вредности давања, равноправности странака, а банци као даваоцу кредита се омогућава стицање несразмерне имовинске користи на терет тужиоца као корисника кредита.

Имајући у виду да тужени није оспоравао висину тужбеног захтева, као и датуме доспелости појединих износа главног дуга на име курсних разлика, то је првостепени суд првостепену пресуду донео уз правилну примену одредаба члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, као и члана 105. став 1. Закона о облигационим односима, када је утврдио ништавост појединих одредаба уговора о кредиту које се тичу уговарања различитих курсева за обавезе банке, односно обавезе тужиоца као корисника кредита, а правилно је првостепени суд применио и одредбе Закона о облигационим односима које се односе на стицање без основа, што наводе туженог из жалбе чини неоснованим.

Са наведених разлога, правилна је и одлука првостепеног суда, којом је усвојио тужбени захтев тужиоца и обавезао туженог да тужиоцу исплати износ од 5.874,95 динара са законском затезном каматом почев од 26.09.2012. године до исплате.

Такође, насупрот жалбеним наводима тужиоца, правилно је првостепени суд на утврђено чињенично стање применио материјално право када је одбио тужбени захтев тужиоца као у ставовима III и V изреке ожалбене пресуде.

Чланом 15. став 3. предметног уговора о дугорочном кредиту уговорено је да у случају превремене отплате, клијент је дужан да банци плати главницу кредита коју дугује на дан превремене отплате, камате које су доспеле до дана превремене отплате, као и накнаду у висини од 3% главнице коју дугује на дан превремене отплате. У конкретном случају се ради о накнади у висини од 3% од превременог отплаћеног износа кредита. Наведена одредба уговора по својој суштини има природу уговарања обештећења за случај превремене отплате кредита и такво уговарање према члану 1068. став 3. Закона о облигационим односима није недозвољено, с обзиром да наведена законска одредба даје могућност банци да има право на накнаду штете због евентуалне превремене отплате кредита или одустајања од кредита. О висини те накнаде штете у поступку закључења уговора о кредиту уговорне стране могу постићи споразум тако да та евентуална накнада штете буде одређена у једнократном износу. Такво уговарање није недозвољено јер је кориснику кредита приликом закључења уговора јасно било познато на шта се односи проценат од 3%, односно имао је сазнања о томе уколико буде превремено отплаћивао кредит да ће од висине превремено

отплаћеног кредита 3% представљати накнаду банци за ту превремену отплату која представља једну врсту обештећења.

Дакле, корисник кредита овде тужилац је пристао на услове из уговора, искористио је своје право на превремену отплату кредита, али самим тим је створио обавезу на својој страни да обештети банку, како је то прихватио одредбом члана 15. став 3. предметног уговора.

Неосновани су жалбени наводи тужиоца да је тужени супротно Закону о заштити корисника финансијских услуга, наплатио накнаду за превремену отплату кредита у висини од 3% од главнице преосталог износа кредита. Ово стога, што у време закључења предметног Уговора о дугорочном кредиту који је закључен 30.04.2007. године није био на снази Закону о заштити корисника финансијских услуга с обзиром да је исти ступио на снагу 04.06.2011. године, а којим одредбама су прописани услови под којима банка као давалац кредита може да врши наплату накнаде за превремену отплату кредита. При овоме, другостепени суд истиче да уколико је предметним уговором између парничних странка утврђена висина накнаде у уговореном проценту од износа који се превремено враћа, тужени као давалац кредита нема обавезу да овај проценат усклади са процентом прописаним законом. Уколико то ипак није случај већ се банка позвала у релевантној одредби уговора на своју тарифу накнада у том случају се непосредно примењује одредба члана 36. Закона о заштити корисника финансијских услуга.

Привредни апелациони суд налази и да је у делу који се односи на трошкове поступка првостепени суд одлуку донео правилном применом одредаба члана 153. и 154. Закона о парничном поступку, па су и у том делу жалбе тужиоца и туженог одбијене као неосноване.

Са свих наведених разлога, имајући у виду да су жалбе неосноване у целини, то је Привредни апелациони суд применом члана 390. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу I изреке.

Одлуку у ставу II и III изреке, другостепени суд је донео применом одредбе члана 165. и 153. Закона о парничном поступку, с обзиром да тужилац и тужени нису успели у жалбеном поступку.

ВТ/МПК/ЦМ

**ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА
Весна Тодоровић, с.р.**

За тачност отправка

